BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIDA GEYMIFIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN MUSTAQIL TA'LIM JARAYONIDA FOYDALANISH

Umarova Zuxra Abduraxmanovna,
Chirchiq DPU, "Maktabgacha va boshlang'ich ta'limmetodikasi" kafedrasi dotsenti. P.f.f.d. (PhD).
Toshpo'latova Zulfiya Murtoza qizi,
Chiqchiq DPU, Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2- bosqich talabasi.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida geymifikatsiya texnologiyalaridan mustaqil ta'limni tashkil etish va takomillashtirishda foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, geymifikatsiya texnologiyalarining o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan qiziqishni oshirish, mustaqil fikrlash, ijodkorlik, faollik hamda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Mustaqil ta'lim jarayonida o'yin elementlari, ball to'plash, rag'batlantirish, topshiriqlarni bosqichma-bosqich bajarish va natijalarni baholash kabi usullardan foydalanishning samaradorligi asoslab berilgan. Maqolada geymifikatsiya texnologiyalarini boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari va individual ta'lim ehtiyojlarini hisobga olgan holda qo'llash bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, geymifikatsiya, mustaqil ta'lim, o'yin texnologiyalari, innovatsion ta'lim, raqamli ta'lim, o'quv motivatsiyasi, interfaol metodlar.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются педагогические возможности использования геймификационных технологий в организации и совершенствовании самостоятельного обучения в процессе начального образования. Также анализируется важность геймификационных технологий в повышении интереса учащихся к обучению, развитии самостоятельного мышления, креативности, активности и навыков самоконтроля. Обосновывается эффективность использования игровых элементов, системы подсчета баллов, мотивации, пошагового выполнения заданий и оценки результатов в процессе самостоятельного обучения. В статье приводятся рекомендации по использованию геймификационных технологий с

учетом возрастных особенностей и индивидуальных образовательных потребностей учащихся начальной школы.

Ключевые слова: *начальное образование, геймификация, самостоятельное обучение, игровые технологии, инновационное образование, цифровое образование, мотивация к обучению, интерактивные методы.*

ABSTRACT

This article highlights the pedagogical potential of using gamification technologies to organize and enhance independent learning within the primary education process. It also analyzes the significance of gamification technologies in fostering students' interest in learning and developing skills such as independent thinking, creativity, active engagement, and self-monitoring. The article substantiates the effectiveness of employing methods such as game elements, point accumulation, incentives, step-by-step task completion, and result evaluation during independent learning. Furthermore, recommendations are provided for implementing gamification technologies while taking into account the age-related characteristics and individual learning needs of primary school students.

Keywords: *primary education, gamification, independent learning, game technologies, innovative education, digital education, learning motivation, interactive methods.*

KIRISH

Boshlang‘ich ta’lim jarayonida ta’limiy geymifikatsiya elementlaridan foydalanish o‘quvchilarning bilimlarni o‘zlashtirish faoliyatini samarali tashkil etish, darslarga bo‘lgan qiziqishini oshirish va ta’lim jarayonini mazmunan boyitishga xizmat qiladi. Geymifikatsiya usullari o‘yin mexanizmlarini ta’limga tatbiq etish orqali o‘quvchilarning o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytirish, ularni faol ishtirok etishga hamda mustaqil ta’lim olishga yo‘naltirish imkonini beradi. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ta’limiy geymifikatsiya elementlaridan foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirish texnologiyasining metodologik asoslari va uni amaliyotga joriy etish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Shuningdek, geymifikatsiya texnologiyalarining o‘quvchilar intellektual salohiyati, ijodiy fikrlashi va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi. Ta’lim jarayonida mazkur yondashuvdan foydalanish o‘quvchilarning egallagan bilimlarini mustahkamlash, amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda o‘quv faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik vosita sifatida talqin etiladi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bugungi kunda ta’lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash, o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish faoliyatini rivojlantirish va ularning bilimlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qiziqishini oshirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim jarayonini tashkil etish alohida ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, geymifikatsiya texnologiyalaridan mustaqil ta’lim jarayonida foydalanish o‘quvchilarning o‘quv faoliyatini faollashtirish, ularda mustaqil fikrlash va o‘z bilimlarini mustaqil ravishda rivojlantirish ko‘nikmalarini shakllantirishning samarali yondashuvlaridan biri sifatida namoyon bo‘ladi.[2]

Geymifikatsiya — bu o‘yinlarga xos mexanizmlar, qoidalar va rag‘batlantirish vositalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etish orqali o‘quvchilarning faolligi va motivatsiyasini oshirishga qaratilgan yondashuvdir. Boshlang‘ich ta’limda ushbu texnologiyadan foydalanish jarayonida ball to‘plash, darajalarni bosib o‘tish, nishonlar olish, topshiriqlarni bajarish, musobaqalar tashkil etish va erishilgan natijalarni kuzatish kabi elementlardan foydalanish mumkin. Mazkur elementlar o‘quvchilarning mustaqil ta’limga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish bilan birga, ularda maqsad sari intilish, o‘z faoliyatini rejalashtirish va topshiriqlarni izchil bajarish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Mustaqil ta’lim jarayonida geymifikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarga o‘z bilimlarini sinab ko‘rish, xatolarini aniqlash va ularni tuzatish imkoniyatini yaratadi. Masalan, interfaol testlar, elektron viktorinalar, ta’limiy o‘yinlar va muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar orqali o‘quvchilar o‘tilgan mavzularni mustaqil takrorlashlari, yangi bilimlarni o‘zlashtirishlari hamda amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlashlari mumkin. Bunday topshiriqlarning bosqichma-bosqich murakkablashib borishi o‘quvchilarning bilim darajasiga mos ravishda rivojlanishiga sharoit yaratadi.[3]

Geymifikatsiyani mustaqil ta’limga tatbiq etishda o‘qituvchining roli ham muhimdir. O‘qituvchi ta’limiy maqsadlarga mos o‘yin elementlarini tanlashi, topshiriqlar mazmunini o‘quvchilarning individual imkoniyatlariga muvofiqlashtirishi va ularning natijalarini muntazam tahlil qilib borishi lozim. Bunda asosiy e’tibor faqat ball to‘plash yoki g‘olib bo‘lishga emas, balki bilimlarni chuqur o‘zlashtirish, mustaqil izlanish, muammolarni hal qilish va o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilishi zarur.

Boshlang‘ich ta’lim jarayonida geymifikatsiya texnologiyalaridan mustaqil ta’limni tashkil etishda foydalanishning nazariy va metodik tahlili ushbu yondashuvning bir qator pedagogik imkoniyatlarini aniqlashga yordam beradi.

Jumladan, geymifikatsiya elementlarini maqsadga muvofiq qo‘llash o‘quvchilarning mustaqil ta’lim faoliyatini mazmunli tashkil etish, o‘quv topshiriqlariga qiziqishini oshirish va o‘zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash uchun qulay sharoit yaratishi mumkin.

Birinchidan, geymifikatsiya o‘quvchilarning ta’limiy motivatsiyasini rivojlantirish imkonini beradi. Topshiriqlarni bajarish natijasida ball, nishon yoki yangi bosqichga o‘tish imkoniyatining berilishi o‘quvchilarda o‘z oldiga maqsad qo‘yish va belgilangan vazifalarni bajarishga intilish hissini kuchaytiradi. Bu jarayonda rag‘batlantirish vositalari o‘quvchining individual yutuqlarini e’tirof etishga xizmat qilishi muhimdir.

Ikkinchidan, mazkur texnologiya mustaqil ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. O‘quvchilar mustaqil topshiriqlarni bajarish, javoblarni tekshirish, xatolar ustida ishlash va natijalarini baholash orqali o‘z ta’lim faoliyatini boshqarish tajribasini egallaydilar. Natijada ularda mas’uliyat, izchillik va o‘z-o‘zini nazorat qilish kabi muhim sifatlarni rivojlantirish uchun imkoniyat paydo bo‘ladi.[4]

Uchinchidan, geymifikatsiya bilimlarni mustahkamlash va amaliy qo‘llash jarayonini qo‘llab-quvvatlaydi. Masalan, matematika fanida misol va masalalarni yechish bo‘yicha balli topshiriqlar, ona tili darslarida so‘zlarni to‘g‘ri yozish va gap tuzishga oid ta’limiy o‘yinlar, o‘qish savodxonligi mashg‘ulotlarida matn mazmunini anglashga qaratilgan viktorinalardan foydalanish mumkin. Bunday topshiriqlar o‘quvchilarga o‘rganilgan bilimlarni turli vaziyatlarda qo‘llash va ularni takrorlash imkonini beradi.

Umuman olganda, tahlillar boshlang‘ich ta’limda geymifikatsiya texnologiyalaridan mustaqil ta’lim jarayonida foydalanishning pedagogik jihatdan istiqbolli ekanini ko‘rsatadi. Biroq mazkur imkoniyatlarning amaliy samaradorligi tanlangan o‘yin elementlari, topshiriqlarning mazmuni, o‘qituvchining metodik yondashuvi va o‘quvchilarning individual xususiyatlariga bog‘liq. Shuning uchun geymifikatsiyani mustaqil ta’limning barcha muammolarini hal qiluvchi vosita sifatida emas, balki ta’lim maqsadlariga erishishni qo‘llab-quvvatlovchi pedagogik texnologiya sifatida qo‘llash lozim.[5]

XULOSA

Boshlang‘ich ta’limda geymifikatsiya elementlarini maqsadga muvofiq joriy etish o‘quv jarayonini mazmunli, qiziqarli va rag‘batlantiruvchi tarzda tashkil etish imkonini beradi. Mazkur yondashuv o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan intilishini kuchaytirish bilan birga, ularning mustaqil izlanish, ijodiy fikrlash va o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Natijada o‘quv

faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun qulay pedagogik sharoit yuzaga keladi. Shu bilan birga, geymifikatsiya texnologiyalari o‘qituvchilarga zamonaviy pedagogik yondashuvlarni ta’lim jarayoniga tatbiq etish, darslarni o‘quvchilarning ehtiyojlari va qiziqishlariga mos ravishda tashkil qilish hamda ta’lim sifatini oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Matkarimov. J. S. (2024). Ta’lim mashg ‘ulotlarida zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalari dasturlarini qo ‘llash.
2. Kamildjanovich. M. B. (2021). Bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirish. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 1(5), 1-7.
3. Mamadaliyev. B. K. (2018). Significance of Creative Tasks in Preparing Creative-Perfect Students. Eastern European Scientific Journal, (2).
4. Sayfullaevich. U. I. (2024). Oral folk art in elementary grades. Multidisciplinary and Multidimensional Journal, 3(2), 169-173.
5. Ubaydullayev. I. (2024). Training of creative-competent personnel in professional education is a problem. Modern science and research, 3(1).